

DECISIONS AND APPLICABILITY SITUATIONS REGARDING PRE-SCHOOL EDUCATION IN EDUCATIONAL COUNCILS

Hülya Bahar ZOR*

*Okul Öncesi Eğitim Yöneticisi, Milli Eğitim Bakanlığı, hulyabaharzor@hotmail.com,
Orcid:0000-0002-6015-2474

Received Date: 12.02.2022 Revised Date: 24.03.2022 Accepted Date:05.05.2022

Copyright © 2022 Hülya Bahar ZOR. This is an open access article distributed under the Eurasian Academy of Sciences License, which permits unrestricted use, distribution, and reproduction in any medium, provided the original work is properly cited.

ABSTRACT

Education and training issues were discussed in detail at the official education meeting called the Heyet-i İlmiye ve Eğitim Şurası in the Republican period and certain educational principles were tried to be determined. In addition to the Education Conference in July 1921, a meeting on behalf of the First Scientific Committee was held for the first time in July 1923. A second time in April 1924 and a third time from December 1925 to January 1926. Among the main issues dealt with by the Primary Education Science Board are the opening of regional boarding schools, the conversion of Sultani's name to a high school, the extension of the regular school to 5 years, textbooks, individual teacher rights, the gathering of high schools in certain centers, the establishment of education and training offices, etc. Cover topics. In these committees, basic issues related to secondary education and higher education institutions, especially primary education, are discussed. In 18 congresses covering the years 1939-2011, we all scanned pre-school education as a theme, especially conversations about pre-school education, decision making and practice were reflected in our research. As a source of information, council decisions and documents published by the Ministry of National Education in book form, as well as national education magazines, books, newspapers, papers, published seminars, statistical materials, etc. All studies were reviewed and we tried to put forward our original ideas based on these studies. It is seen that the debate on defining school management as a professional field has come to the fore once again and the relevant targets are included in the 2021 education vision. Within the scope of the Teacher Profession Law, which is accepted to have been published, it is expected that the job description and career stages of school administrators will be determined. The decisions taken by MEŞ play an important role in the historical development of Turkish school management debates. One of the main agenda items of the 19th and last MEŞ, organized by the Ministry of National Education on 2-6 December 2014, was determined as "increasing the quality of education administrators". In this study, a compilation and analysis of the issues discussed in the councils held since 1981 (including the 19th MEŞ) and the decisions taken regarding the management of the school were made.

Keywords: School management, National education councils, Specialty profession, Education management

EĞİTİM ŞURALARINDA OKUL ÖNCESİ EĞİTİM İLE İLGİLİ ALINAN KARARLAR VE UYGULANABİLİRLİK DURUMLARI

ÖZET

Cumhuriyet döneminde Heyet-i İlmiye ve Eğitim Şurası adlı resmi eğitim toplantısında eğitim ve öğretim konuları ayrıntılı olarak tartışıldı ve belli başlı eğitim ilkeleri belirlenmeye çalışıldı. Temmuz 1921'deki Eğitim Konferansı'na ek olarak, ilk kez Temmuz 1923'te Birinci Bilim Kurulu adına bir toplantı yapıldı. İkinci kez Nisan 1924'te ve üçüncü kez Aralık 1925'ten Ocak 1926'ya kadar. İlköğretim Bilim Kurulu'nun ele aldığı temel konular arasında yatılı bölge okullarının açılması, Sultani'nin adının liseye çevrilmesi, normal okulun 5 yıla çıkarılması, ders kitapları, bireysel öğretmen hakları, Liselerin belirli merkezlerde toplanması, Eğitim ve öğretim dairelerinin kurulması vb. Kapak konuları. Bu kurullarda ilköğretim başta olmak üzere ortaöğretim ve yükseköğretim kurumları ile ilgili temel konular tartışılmaktadır. 1939-2011 yıllarını kapsayan 18 kongrede hepimiz okul öncesi

eğitimi tema olarak taradık, özellikle okul öncesi eğitime ilişkin söyleşiler, karar verme ve uygulama ağırlıklı olarak araştırmamıza yansdı. .Bilgi kaynağı olarak, Milli Eğitim Bakanlığı tarafından kitap halinde yayınlanan şura karar ve belgelerinin yanı sıra ulusal eğitim dergileri, kitaplar, gazeteler, bildiriler, yayınlanmış seminerler, istatistik materyalleri vb. Tüm çalışmalar gözden geçirilmiş ve bu çalışmalardan yola çıkarak özgün fikirlerimizi ortaya koymaya çalıştık. Okul yönetiminin profesyonel bir alan olarak tanımlanması tartışmasının bir kez daha gündeme geldiği ve 2021 eğitim vizyonunda ilgili hedeflere yer verildiği görülmektedir. Yayımlandığı kabul edilen Öğretmen Meslek Kanunu kapsamında okul yöneticilerinin meslek tanımı ve kariyer aşamalarının belirlenmesi beklenmektedir. Türk okul yönetimi tartışmalarının tarihsel gelişiminde MEŞ'in aldığı kararlar önemli rol oynamaktadır. Milli Eğitim Bakanlığı'nın 2-6 Aralık 2014 tarihlerinde düzenlediği 19. ve son MEŞ'in ana gündem maddelerinden biri de "eğitim yöneticilerinin kalitesinin artırılması" olarak belirlendi. Bu çalışmada, 1981 yılından bu yana yapılan (19. MEŞ dahil) şuralarda tartışılan konular ile okulun yönetimine ilişkin alınan kararların bir derlemesi ve analizi yapılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Okul yöneticiliği, Milli eğitim şuraları, Uzmanlık mesleği, Eğitim yönetimi

1. GİRİŞ

19. yüzyılın ikinci yarısında bazı yabancıların ve etnik azınlıkların anaokulları açtıkları anlaşılmaktadır. Ancak Müslümanların bu tür okulları açması için artık çok geçtir. 23 Temmuz 1908'den önce bazı illerde özel anaokulları açıldı. O zamandan beri İstanbul'da bazı özel anaokulları açılmıştır. Öte yandan resmi anaokulu Balkan Savaşı'ndan sonra açılmış ve yayılmaya başlamıştır. Ancak anaokullarında kadın öğretmen yetiştirilmemesi nedeniyle Ermeni ve Musevi öğretmenler Türk okullarına götürüldü ve bu okullardaki her şey onlara verildi (Akyüz, 1996).

1913 tarihli Tedrisat-ı İptidaiye Kanun-i Muvakkati (İlköğretim Müfredatı Geçici Yasası) da okul öncesi eğitime ilişkin bazı düzenlemeler getirmiş ve anaokulları ile ilköğretim okullarını ilköğretime dahil etmiştir. 1915 yılında "Anaokulu Nizamnamesi" yayımlandı. Bu düzenlemeler nedeniyle büyük şehirlerdeki anaokullarının sayısı artmaya başlamıştır (Akyüz, 2006).

Resmi anaokulundaki ilk kapsamlı müfredat 1914 yılına kadar uzanır. Bu programın ilk cümlesi, anaokulunun "bir öğretim ve müfredat okulu değil, bir yaşam ve eylem okulu, bir oyun alanı" olduğudur. Plana göre anaokulu kursları şunları içeriyor: ahlaki diyalog, yaşam ve spor kursları, doğa bilimleri, bahçe kursları, resim, ana dil, jimnastik. 1914 planı, yukarıda belirtilen derslerin uygulanmasında çocukların özgürlük ve kendilerini ifade etmelerine, hayal güçlerine ve yaratıcılıklarına dayalı kurgusal bir yöntem önermiştir. Bu nedenle dramatik yöntemin ilk izi eğitimimizde karşımıza çıkar (Akyüz, 2004).

Cumhuriyet döneminde okul öncesi eğitimin yenilikleri ve gelişimi şu şekilde ifade edilebilir (Akyüz, 2006: 345-346). 1973 tarihli Millî Eğitim Temel Kanunu, okul öncesi eğitimi "zorunlu ilköğretim çağındaki çocuklar için seçmeli eğitim" olarak tanımlamış ve okul öncesi eğitimin amaç ve sorumluluklarını Milli Eğitim Genel Programı ve Temel Eğitim Yönetmeliğine göre düzenlemiştir. Prensipler. Eğitim şu şekildedir: 2 • Temel eğitime hazırlanmak, dezavantajlı çevrelerden gelen çocuklar ve aileleri için ortak bir büyüme ortamı oluşturmak, çocukların Türkçeyi doğru ve güzel konuşmalarını sağlamak. Günümüzde özellikle büyük şehirlerde ve sanayi merkezlerinde okul öncesi eğitime artan bir talep bulunmaktadır. Bu sadece çalışan annelerin ihtiyaçları nedeniyle değil, aynı zamanda tüm anne ve babaların okul öncesi bakım ve eğitim konusunda artan farkındalıklarından kaynaklanmaktadır. Günümüzde çocuklarının okul öncesi eğitimde kaliteli eğitim almalarını isteyen veliler, lise maliyetlerinden ve eğitim imkanlarının yetersizliğinden şikayet etmektedirler. Konuyla ilgili bir araştırmacının raporu mevcut soruna ışık tutuyor (Atalay, 2011).

Okul öncesi eğitimde nicelik artırılırken nitelik ihmal edilmiştir. Nitelikli eğitim olmadan modelin çalışmadığı hatta uzun vadede olumsuz etkilerinin olabileceği söyleniyor. İdeal olarak, sınıftaki öğretmen başına düşen öğrenci sayısı 15 olmalıdır ve öğretmen başına düşen öğrenci sayısı hala 8'dir. Sınıf küçük, oyun alanı ve öğretim materyalleri yetersiz. Büyük

şehirlerde velilerden para istemek de öğrencileri okuldan uzaklaştırabilir. Okul öncesi eğitimde okullaşma oranı hızla artmıştır. 2011-2021 eğitim öğretim yılında ülke genelinde 5-6 yaş eğitimi zorunlu hale getirilecek. Son yıllardaki büyüme çok sevindirici. Ancak okul öncesi eğitimin olumlu etkisi için kaliteli hizmet sunmak çok önemlidir. Öğretmen kıtlığı, küçük sınıflar, kıt oyun alanları ve yetersiz müfredat materyalleri erken eğitimde kalite sorunlarına işaret etmektedir (Atalay, 2011).

2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE

2.1. Milli Eğitim Şuraları

Milli Eğitim Komisyonu, genel bakış, yasal statü, sorumluluk ve yetkiler ve kısıtlamalar olmak üzere dört alt başlıkta inceleme yaptı.

2.1.1. Milli Eğitim Şuralarına Genel Bakış

8 Temmuz 2014 tarihinde Resmi Gazete'de yayımlanan 29054 sayılı Milli Talim ve Terbiye Kurulu Yönetmeliği'nin 5 inci maddesine göre, "Kurul, Milli Eğitim Bakanlığının en yüksek danışma kuruldur. Türk devlet eğitim sistemini geliştirmek ve kalitesini yükseltmek, karar vermek." Bu tanıma göre Milli Eğitim Komisyonunun en temel görevi, eğitim sistemimizi yakından ilgilendiren konuları gözden geçirmek, yapılan sınavlara göre karar vermek, Bu konuda ülkeye rapor sunar. Millî Eğitim Bakanlığı danışmanlık hizmeti vermektedir (Dağ, 2013).

Milli Eğitim Kurulu olarak adlandırılan bir olgunun varlığının birçok nedeni vardır. Bu nedenler kısa sürede olmadı, neredeyse bir asırdır varlığını sürdürüyor. Bu dönemde eğitim yetkililerinin katılımıyla düzenlenen bilimsel konferanslarda güncel eğitim konularının istişare edilmesi her zaman Osmanlı İmparatorluğu'ndan günümüze kadar devam eden bir eğitim geleneği olmuştur. Eğitim ve öğretim faaliyetlerinin bilimsel bir bakış açısıyla ele alınması gerekliliği Tanzimat dönemine kadar götürülebilir. Bu sorunu örneklendirmek için bir örnek verdi: "1869 tarihli Umumi Maarif Nizamnamesi'nin 131. maddesine göre Maarif Heyeti, Maarif Nezareti başkanlığında yılda iki defa toplanır (Efendioğlu, 2013) .

Osmanlı İmparatorluğu bir gerileme dönemine girerken, neden bir gerileme dönemine girdiği sorusu da gündeme geldi. Yenileme sürecine girilmesi düşüğe çözüm olarak uygun görülmüş, başta idari ve askeri alanlar olmak üzere birçok alanda yenileme araştırmaları yapılmıştır. Batı tarzı ordunun modernizasyonu, o dönemin yenilikçi çabalarına bir örnek olarak kullanılabilir. Tanzimat döneminden itibaren çok başlı olan eğitim sistemi bir planlama, iyileştirme ve yeniden yaratma sürecine girmiştir. Osmanlı döneminde eğitimciler, eğitim sistemini düzenlemek istemişler ancak beklenen başarı düzeyine ulaşamamışlardır. Cumhuriyet Fırkası'nın devraldığı Osmanlı eğitim sistemi tüm eksiklikleri içinde barındırmakta ve kesinlikle yeniden yapılanma ve planlamaya ihtiyaç duymaktadır. Cumhuriyetin ilanından önce ve sonra yapılan bilim kurulu toplantılarında miras alınan eğitim sisteminin başarısızlığı tartışılmış, bu eksikliklerin giderilmesi için önemli kararlar alınmıştır. Bu kararlar doğrultusunda atılan en önemli adımlar, 1924 yılında çıkarılan "Maarif Üniforma Yasası" ve 1926 yılında çıkarılan "Maarif Teşkilatı Yasası" olmuştur. İslam okulları Üniforma Eğitim Kanunu nedeniyle kapatılmıştır. Çok kafalı eğitim sistemi uygulansa da tek kafalı eğitim sistemi benimsenmekte olup, yabancı okullar ve tüm özel okullar da dahil olmak üzere tüm eğitim ve öğretim kurumları Bakanlığa bağlıdır. Böylece eğitim sistemi tamamen Milli Eğitim Bakanlığına devredilmiş olur. Bu yasa ülke çapında, merkezi ve laik bir eğitim sistemini hedefleyerek ülkemizin milli eğitim tarihinde yeni bir dönemin başlangıcını işaret ediyor. Maarif Teşkilatı Kanunu'na göre Maarif Nezareti 1926 yılında Maarif Vekâlet'ini kurmuştur (Efendioğlu, 2013).

Her ne kadar Cumhuriyet sonrası eğitim sisteminde önemli adımlar atılmış olsa da sorun bitmemiştir; yeni eğitim sistemi yeni sorunları beraberinde getirmiştir. Cumhuriyet sonrası dönemin sorunlarını çözmek için Milli Eğitim Bakanlığı çatısı altında önemli teşkilatlar kurulmuş, eğitim konularını görüşmek üzere önemli toplantılar yapılmıştır. Heyet-i İlmiye toplantısı bu kapsamda yapılan bir toplantıdır. Ancak bilim kurulu toplantısının katılımcı sayısı ve sistematigi, üç kez yapılabilecek Milli Eğitim Komisyonu kadar iyi olmayınca, 1933 yılında yerini Milli Eğitim Komisyonuna ayırdı (Efendioğlu, 2013) .

2.1.2. Milli Eğitim Şuraları Yasal Statü

22 Haziran 1933 tarihinde çıkarılan 2287 sayılı Kanun ile Milli Eğitim Komisyonu ilk kez yasallaştırılarak eğitim sistemimize dahil edilmiştir. Bu kanunun Milli Eğitim Komisyonuna ilişkin hükümleri şunlardır:

Madde 3 Eğitim ve öğretim daire başkanlığınca hazırlanan Cumhuriyetin eğitim öğretim faaliyetlerine ilişkin yönetmelik, talimat, plan ve esasları; yönetim kurulu üyelerinin bu konulardaki önerilerini inceler ve karar verir. Eğitim Komisyonu kararı, Milli Eğitim Bakan Yardımcısı tarafından onaylandıktan sonra kesinleşir.

Madde 4 — Maarif şûrası şu zatlardan tereküp eder:

- Eğitim Bakan Yardımcısı,
- Eğitim ve Öğretim Bakanlığı başkanları ve üyeleri,
- Darülfünun Eminileri ile darülfünundaki her akademinin,
- Milli Eğitim Bakanlığına bağlı güzel sanatlar ve yükseköğretim akademisinin her şubesinin fakülte kurulunca seçilen profesör veya öğretmenler,
- Eğitim ve kütüphane küratörleri, müze küratörleri ve okul müze küratörleri,
- Müfettiş, aralarından iki müfettiş seçer,
- Maarif Müdüründen vekaletname ile seçilen iki kişi,
- Üçü, her lise ve normal okulun öğretmenler kurulunca önerilen adayların vekâleten seçimi ile seçilecektir,
- Milli Eğitim Bakanlığı, Milli Eğitim Müdürünün gösterdiği adaylar arasından iki ilköğretim müfettişi ve üç sınıf öğretmeni seçer,
- Vekaletname ile davet edilen yedi kişinin uzmanlıklarından yararlanacak,
- Meclise seçimle gelenler üç yılda bir seçilir.
- Kurulun başkanı eğitim vekildir.

Eğitim Kurulu üç yılda bir toplanır. Ancak, gerekirse Milli Eğitim Bakan Yardımcısı, Kurulu olağanüstü toplantıya davet edebilir. Madde 6-Eğitim Kurulunun gündemi vekil tarafından düzenlenir ve toplantıdan en az bir ay önce üyelere bildirilir. Komisyonun ilk kez 22 Haziran 1933 tarihinde yasallaşmasından bu yana Millî Eğitim Komisyonu Nizamnamesi birçok kez değişikliğe uğramış, 8 Temmuz 2014 tarihli Resmi Gazetede yayınlanan Millî Eğitim Komisyonu Nizamnamesi 29054 sayılı mevcut şekliyle kabul edilmiştir. Milli Eğitim Komisyonunun düzenlemeleri geçmişten günümüze değişse de Komisyonun Milli Eğitim Bakanlığı'nın en yüksek danışma kurulu olarak niteliği ve Komisyonun verdiği kararların tavsiye niteliğinde kararlar olduğu gerçeği hiçbir zaman değişmemiştir. Teknolojik yenilikler, çağın ihtiyaçları ve gelişen teknolojik altyapı nedeniyle Milli Eğitim Komisyonu, ön hazırlık, evrak gönderme ve çalışma grupları açısından zaman içerisinde değişikliğe uğramış ve mevcut halini almıştır. Milli Eğitim Komisyonu, Milli Eğitim Bakanlığı'nın en yüksek danışma organı olarak 80 yıllık bir geçmişe sahip bakanlık geleneği haline gelmiş, yapım aşamasında eğitim konularına dikkat ederek ve yapılan istişareleri kayıt altına alarak Milli

Eğitim Bakanlığı'nın hatırası haline gelmiştir. Komisyon tarafından bu konularda Geçmişten günümüze Milli Eğitim Komisyonunun eğitim sistemimize katkısı ve katkısı son derece önemlidir. Kademeli kur sistemi, kredi geçme sistemi, ilköğretimde 8 yıllık kesintisiz eğitim gibi uzun süredir gündemi meşgul eden bazı köklü değişiklikler, bu toplantının kararının yansımalarıdır. Konsey. (Resmi Gazete, 22 Haziran 1933, Sayı: 2434)

2.1.3. Milli Eğitim Şuraları Görev ve Yetkileri

Devlet temsilcileri, üst düzey bürokratlar ve tanınmış eğitim yetkililerinin katıldığı Milli Eğitim Komisyonu, eğitim sistemimizi birçok yönden gözden geçirdi ve bakanlığımızın mevcut eğitim politikalarını görüştü. Bu bilgilerden hareketle konseyin temel görevinin eğitim sistemimizin kalitesinin yükseltilmesine yönelik tavsiye niteliğinde kararlar almak olduğu söylenebilir. Doğal üyesi ve başkanı Milli Eğitim Bakanı olan Milli Eğitim Komisyonu, önceden belirlenmiş bir gündemle toplandı; bu toplantıların üyelerini oluşturan üst düzey bürokratların yanı sıra, başlıca eğitim daireleri, işçi sendikaları, öğrenciler ve dönemin veli temsilcilerinin tamamı davetli üyelerdi. Ayrıca katıldı. Doğal üyeler, seçilmiş üyeler, davetli üyeler ve gözlemciler, Milli Eğitim Bakanı'nın başkanlığındaki kurullarda bir araya geldiler. 22 Haziran 1933'te yayımlanan 2287 sayılı Kanunun 4. maddesi ile ilk defa meclis üyeleri belirlendi. Bu maddeye göre, Milli Eğitim Bakanının himayesinde yapılacak toplantıya katılmaları uygun görülen kişiler şunlardır: (Resmi Gazete, 22 Haziran 1933, Sayı: 2434)

- Eğitim Bakan Yardımcısı,
- Eğitim ve Öğretim Bakanlığı başkanları ve üyeleri,
- Darülfünun Eminileri ile darülfünundaki her akademinin, Milli Eğitim Bakanlığına bağlı güzel sanatlar ve yükseköğretim akademisinin her şubesinin fakülte kurulunca seçilen profesör veya öğretmenler,
- Eğitim ve kütüphane küratörleri, müze küratörleri ve okul müze küratörleri,
- Müfettiş, aralarından iki müfettiş seçer,
- Maarif Müdüründen vekaletname ile seçilen iki kişi,
- Üçü, her lise ve normal okulun öğretmenler kurulunca önerilen adayların vekâleten seçimi ile seçilecektir,
- Milli Eğitim Bakanlığı, Milli Eğitim Müdürünün gösterdiği adaylar arasından iki ilköğretim müfettişi ve üç sınıf öğretmeni seçer,
- Vekaletname yedi kişiyi uzmanlıklarından yararlanmaya davet edecektir.

Amacının milli eğitim meclisinin geniş bir katılımcı kitlesine sahip olmasını sağlamak olduğu meclis üyelerinden anlaşılmaktadır. Katılımcıların ve profesyonel eğitimcilerin çeşitliliği, komitenin daha kapsamlı ve nitelikli olmasına yardımcı olur. 8 Temmuz 2014 tarihli Resmi Gazete'de yayınlanan son düzenlemede 29054 sayılı yönetim kurulu toplantısında üyeler doğal üyeler ve misafir olarak ayrılmıştır. Bu Yönetmeliğin 7. maddesine göre, mevcut yönetim kurulu toplantısının üyeleri aşağıdaki gibidir:

MADDE 7 – (1) Tabii üyeler;

- Türkiye Büyük Millet Meclisi Milli Eğitim, Kültür, Gençlik ve Spor Komisyonu Başkan ve üyesi,
- Milli Eğitim Bakanlığı'ndan, Bakan Yardımcısı, Bakan Yardımcısı ve Merkez Teşkilat Başkanı.

2.2. 1999-2008 Yılları Arasında Gerçekleşen Milli Eğitim Şuraları

2.2.1. XVI. Milli Eğitim Şurası (22-26 ŞUBAT 1999)

2.2.1.1. Hedefler

- Mesleki ve teknik eğitime ağırlık vererek gerek dersler konusunda bir takım değişiklik ve düzenlemelere gitmek,
- Mesleki eğitimde öğrenci ve öğretmen olmaya teşvik etmek ve bu alanlara öğretmen yetiştirmek,
- Okul çeşitliliği yerine program çeşitliliğini önemli kılmak,
- Mesleki eğitime parasal kaynaklar sağlamak, durumlarını iyileştirmek,
- Öğretmenleri sürekli güncel tutmak ve hizmet içi eğitime almak,
- Mesleki eğitime teşvikle beraber yükseköğretim önündeki yığılmaları engellemek,
- Engellilerin eğitimi ve istihdamı için birtakım düzenlemeler getirebilmek,
- Yerel yönetim ve okulların yetki ve sorumluluklarını artırmak,
- Bilim ve teknolojiyi yakında takip edip paralel gidebilmektir.

2.2.1.2. Gündem

- Mesleki ve teknik eğitimin ortaöğretim sistemi bütünlüğü içinde büyük ölçüde yeniden düzenlenmesi,
- Okullarda ve işletmelerde mesleki eğitim ve istihdam,
- Mesleki ve teknik eğitim alanında öğretmen ve yönetici yetiştirmek,
- Mesleki ve teknik eğitimde sınavsız yükseköğretime geçiş,
- Mesleki ve teknik eğitimin finansmanı olarak belirlenmiştir.

2.2.1.3. Alınan Kararlar

- İstihdama hazırlanmaya yönelik mesleki ve teknik eğitim programları, özellikle Avrupa ile entegrasyon sürecini teşvik eden programlar, uluslararası standartları karşılamaya elverişli bir yapıda uygulanmalıdır.
- Mevcut kapasitenin yıl boyunca tam zamanlı olarak kullanılması sağlanmalıdır (MEŞ, 1999).
- Ortaöğretimin entegrasyonuna yönelik yeni düzenlemelerin karar alma, uygulama, denetim ve destek hizmetlerini de içerecek şekilde plan bütünlüğü içinde ele alınması ve bu bağlamda uluslararası destekli projelerle bütünleştirilmesi önerilmektedir. Statükodan yeni sisteme geçiş için ilgili tarafların katılımıyla bir uygulama planı oluşturulmalı, aydınlanmış bir kamuoyu ortamı yaratmak için gerekli tanıtım ve eğitim faaliyetleri gerçekleştirilmelidir.
- Projenin uygulanmasının ortak amacı, belirli bir alanda ihtiyaç duyulan mesleki eğitimin verilmesi değil, aksine toplumun her kesimine uygulanabilecek teknoloji ve ortak kültür unsurlarının bir bütünlük içerisinde tanıtılması ve böylece insanların topluma kazandırılmasıdır. Uyumlu ve sakin olabilir, teknoloji-bilgi, bilgi ve uygulama teknolojisi ve teknoloji geliştiren insanlar olabilir.
- Mesleki standartların formülasyonu ve formülasyonu sisteme dayalı olmalıdır. Bu kapsamda, Avrupa Topluluğu ve OECD ülkeleri başta olmak üzere gelişmiş ülkelerde olduğu gibi “Türk Mesleki Standartlar Kurumu”, ulusal mesleki standartları oluşturmakta, uluslararası gelişmeleri takip etmekte, mesleki gelişme ve rehberlik amacıyla standart inceleme ve belgelendirme çalışmaları yürütmektedir.
- Nitelik, mesleki eğitim adına özerk kurumların kurulması, eğitim kurumlarının sorumlulukları eğitimle sınırlıdır. Bu durumda mesleki standart belirleme, inceleme ve

belgelendirme süreçlerini doğrudan veya yetkili kuruluşları aracılığıyla yönlendirme sorumluluğunu üstlenmelidir.

- Mevcut öğrenci gelişim dosyaları daha bilimsel standartlarda geliştirilmeli ve her düzeyde kullanılmalıdır.
- İlköğretimdeki tüm dersler kariyer tanıtım etkinliklerini içermelidir.
- Her öğretmen sürekli koçluk eğitimi almalı ve yürütmelidir.
- Seçmeli dersler, öğrencilerin ilgi ve yeteneklerini geliştirecek, belli başlı meslek alanlarını ve eğitim olanaklarını, mesleki ve teknik eğitim programlarını tanıttacak şekilde düzenlenmelidir (MEŞ, 1999).
- Yaz aylarında öğrencilerin kültür, beceri ve yön kazanmaları için ilköğretimin tüm sınıflarında müfredat sunulmalıdır.
- Öğrencilerin ilgi ve yetenekleri ancak doğru ortamda geliştirilebilir. Bu nedenle eğitim ortamının yapı, alan ve kullanım açısından zenginleştirilmesi gerekmektedir.
- Eğitim sektörü faaliyetlerinin mevcut ücret sınıflandırmasının iptal edilmesi ve eğitim sektörü faaliyetlerini yürüten öğretmenlerin maaş açısından desteklenmesi.
- Mesleki eğitim projelerinde ve ilgili iş alanlarında eğitim bir bütün olarak anlaşılmalı, mevcut işgücü ekonomiye kazandırılmalı ve üretimde kadın istihdamı yoğunlaştırılmalıdır.
- Kız öğrencilerin mesleki ve teknik eğitim programlarına katılmalarını sağlayacak özendirici tedbirler alınmalıdır. Ders kitaplarında ve diğer materyallerde cinsiyete dayalı ayrımcılık yapılmamalıdır.
- Kadın işgücünün farklı sektörlerde istihdamını artırmak, özellikle üstün yeteneklere olan talebi karşılamak için gerekli teşvik önlemleri alınmalıdır.
- Çağdaş aile paylaşım sorumlulukları kavramı ders kitaplarında ve öğretim materyallerinde vurgulanmalıdır.
- Kadına yönelik hizmetler ve üretim alanları bölgesel ihtiyaçlara göre düzenlenmeli ve bu alanda eğitimler verilmelidir.
- İlköğretim sonrası okulların yaygınlaşması için kız çocuklarına burs ve istihdam sağlanarak mesleki eğitim programlarına yönlendirilmesi gerekmektedir. Ebeveynlere bazı özel ödüller verilmelidir.
- Milli Eğitim Bakanlığı, tüm bakanlıklara verilen yaygın eğitim yoluyla kadınlarımızı bu meslekte koordine etmeli ve yönlendirmelidir.
- Engelliler, engel grubu ve engel düzeyi dikkate alınarak mesleki ve teknik eğitime tabi tutulmalıdır.
- Engelli gençlerin mevcut mesleki ve teknik eğitim olanaklarından yararlanabilmeleri için fiziksel engeller kaldırılmalıdır. Engelliler için gerekli eğitim materyallerini sağlamak ve öğrencilere yeteneklerine göre öğretmek.
- 3308 Sayılı Kanun'a göre çıraklık oranı %3 olan engelli çırakların işveren tarafından işe alınması konusunda özel araştırmalar yapılmalıdır (MEŞ, 1999).
- Mesleki eğitim planları hazırlanırken, belirli engelli gruplarının özel yeteneklerine dikkat edilmelidir. Örneğin görme engelliler için masör ve müzik koçları, ortopedik engelliler için hemşireler ve gürültülü bir ortamda işitme engellilere hizmet veren meslekler.
- Özel eğitime muhtaç çocukların eğitimlerini daha kısa sürede tamamlamaları için gerekli özel eğitim planlarını yapmak ve eğitime devam etmelerini sağlamak için teşvikler almak.

- Mesleki ve teknik eğitim kurum ve işletmelerinde görev yapan öğretmen ve usta öğreticilerin mesleki nitelikleri, engellilere mesleki eğitim verebilmelidir (MEŞ, 1999: 249).
- İşletmenin eğitim sürecinde engelli gençlerin izlenmesi ve denetlenmesi gerekmektedir. Bu süreçte engellilerin yanlış davranışlarını ortadan kaldırmak için işletmeyi engelliler için eğitmek gerekmektedir.
- Örgün, mesleki ve teknik eğitimde öğrenciler belirli bir meslek için gerekli olan temel mesleki becerilere sahip olmalıdır. Eğitim planları bu doğrultuda geliştirilmelidir.
- İş hayatının gelişimi, eğitim planında yararlılığı ve gerekli dereceyi yansıtmalıdır.
- Mesleki ve teknik eğitim kurum ve kuruluşlarının fiziki yapısı, donanım ve eğitim planları engellilerin ihtiyaçlarına göre koordine edilmelidir.
- İşletmeler engellilere mesleki eğitim vermeye teşvik edilmelidir.
- Türkçe meslek sözlüğü güncel işgücü piyasasına göre yeniden düzenlenmelidir.
- Milli Eğitim Bakanlığı'nın kurumsal mesleki eğitim ve istihdama yönelik teşvik politikaları açıkça belirlenmeli ve ilgili taraflarca etkin bir şekilde uygulanmalıdır. Mesleki ve teknik eğitim öğrencilerinin istihdamı için "özel istihdam büroları" kurulmasının teşvik edilmesi.
- Öğrencilerin mesleki yeterliliklerini ölçmek ve belgelendirmek için ulusal bir sistem oluşturulmalıdır (MES, 1999).
- Meslek öğrencilerinin ilgi ve yeteneklerine ve iş hayatının ihtiyaçlarına göre farklı mesleki eğitim kurslarını kabul etmeleri için şehirlerde kariyer danışmanlık ajansları kurulmalıdır.
- Organize sanayi bölgesi tasarlanırken, çalışanların mesleki eğitim ihtiyaçları projeye dahil edilmeli ve proje bazlı uygulamalar yapılmalıdır.
- İl Milli Eğitim Müdürlüğü, mesleki ve teknik eğitim müdür yardımcısı kurmuş ve ilgili araştırma birimleri kurmuştur.
- Özel sektör mesleki ve teknik eğitim okulları açmalıdır.
- İl mesleki ve teknik eğitim kurumları arasında işbirliği ve uyumun sağlanması için "İl Mesleki Koordinasyon Kurulu" oluşturulmalı ve etkin bir şekilde çalıştırılmalıdır.
- Mesleki ve teknik eğitim kurumları, meslek yüksekokulları ile mesleki ve teknik eğitim kurumlarında görev yapan atölye ve meslek kursları öğretmenleri ile öğrenciler iş kazası sigortası yaptıracak ve sigorta primi devlet tarafından karşılanacaktır
- İlköğretim, genel ortaöğretim ve mesleki teknik ortaöğretim kurumlarında öğrencileri anadal ve ana dallarla tanıştırmak, ilgi ve yeteneklerini seçmelerine yardımcı olmak için mesleki danışmanlık ve rehberlik hizmetleri verilmelidir. Bu durumda mesleki ve teknik eğitim öğretiminin önemi velilere ve kamuoyuna doğru bir şekilde tanıtılmalı ve çekilmelidir (Milli Eğitim Şuraları, 1999).
- Mesleki ve teknik ortaöğretim planının devamı sayılan öğretim planına öğrencilerin geçişlerinde ortaokul başarı puanları ve ek puanları uygulanmalıdır (MEŞ, 1999: 329).
- İlgili mesleki ve teknik ortaöğretim programlarından mezun olan öğrenciler, mesleki ve teknik eğitim yüksekokulunun yetenek yetiştirme planına alınmalı ve öğretmenlik mesleğini teşvik eden diğer öğretmenlik programlarının genel ortaöğretim mezunlarına açık tutulmaya devam edilmelidir.
- Öğrenci seçilirken öğretmenlerin ilgili alanlarda ihtiyaç duyduğu bilgi, beceri ve yetenek sınavları yapılmalıdır (MEŞ, 1999).
- Mesleki ve teknik öğretmenlik bölümlerinin öncelikli olarak seçilmesini teşvik etmek amacıyla burs vermeye devam etmek, yurt ve diğer önlemleri almak, mezun olanakları sağlamak.

- Mesleki ve teknik ortaöğretim okullarında öğretmen ihtiyacını karşılayan asıl kurum mesleki ve teknik eğitim yüksekokulları olmalıdır. Sadece öğretmenlerin yetiştirilmediği veya ihtiyacı karşılamadığı alanlarda, ilgili yükseköğretim kurumlarının mezunları ile diğer yükseköğretim kurumlarının mezunları, mesleki ve teknik eğitim yüksekokulları gerekli tamamlama veya öğretmenlik meslek bilgilerini sağladıktan sonra kullanılabilir.
- Mesleki ve Teknik Eğitim Enstitüsü'nde yaratıcı, eleştirel ve bilimsel düşünen, insana ve doğaya estetik değer veren, yeni bilgi ve teknolojiyi kullanan, yabancı dil bilen öğretmenler yetiştirilmelidir (Milli Eğitim Şuraları, 2006).
- Mesleki ve Teknik Eğitim Enstitüsü öğretmen adayları, engellilerin niteliklerini ve sınırlılıklarını tanıyabilen, engellilerin topluma entegre olabilmeleri ve insan gücünün bu bölümünü iyi değerlendirebilmeleri için uygun eğitim verebilen bireyler olarak yetiştirilmelidir.
- Mesleki ve teknik eğitim okullarına öğretmen yetiştiren kolejlerde bilgi derslerinin verilmesi, yetiştirdikleri öğretmenlerin görevleriyle bağdaşmaz. Bu nedenle bu fakültelerin öğretmenlik meslek dersleri ilgili fakültelerin görüşlerine göre yeniden düzenlenmelidir.
- Gelişim ve değişimin bir sonucu olarak, ihtiyaç fazlası öğretmenler ilgili eğitim fakülteleri ile işbirliği içinde işbaşı eğitimleri ile uygun alanlarda yetiştirilmeli ve branşlarına uygun alanlarda istihdam edilmelidir (MEŞ, 1999).
- Öğretmenler ve yöneticiler için performans değerlendirme standartları geliştirilmeli ve mevcut kayıt raporları bu standartlara göre düzenlenmeli ve şeffaf olmalıdır.
- İşbaşı eğitim faaliyetlerinin sürdürülebilmesi için yedi ana bölgede işbaşı eğitim kurumlarının kurulması, il ve bölgelerde işbaşı eğitim merkezlerinin kurulması, ilçelerdeki işbaşı eğitim şubeleri, gerekli eğitim materyalleri ile donatılmış ve format öğretmenleri ile donatılmıştır. Bu çalışmalara devam etmek için eğitim alın. Bu birimlerin çalışmaları yıl boyunca devam etmelidir.
- Mesleki ve teknik eğitim okul ve kurumlarında görev yapan iki yıllık lise mezunu öğretmenlerin lisans mezuniyet derslerini açık öğretim yoluyla tamamlamaları sağlanmalıdır (MEŞ, 1999).
- Yönetici ve öğretmenlerin katıldığı işbaşı eğitimleri bireysel haklarına yansıtılmalı ve lisansüstü eğitimde tanınmalı ve dikkate alınmalıdır (Milli Eğitim Şuraları, 2006: 231).
- Aile eğitim giderlerini, yıllık gelir vergisini ve katma değer vergisi oranlarını azaltın. • Kamu bankaları ailelere düşük faizli eğitim kredisi vermelidir (Milli Eğitim Komisyonu, 2006).
- Eğitime toplumsal katılımın artırılması için eğitim finansmanının darboğazına karşı halkın daha duyarlı olması, özellikle önümüzdeki yıllarda yapılacak eğitim bağışlarının doğrudan mesleki ve teknik eğitimde kullanılması gerekmektedir.
- Devlet okullarına yapılan bağışlar vergiden düşülebilir olmalıdır.
- İşyerinde mesleki eğitim faaliyetleri, gelir vergisi ve kurumlar vergisi indirim ve muafiyetleri, katma değer vergisi oranlarının indirilmesi, vergi iadeleri vb. ile özel sektörde mesleki ve teknik eğitim kurumlarının kurulması. Teşvik edici bir şekilde desteklenmelidir.
- 2005-2006 öğretim yılında mesleki ve teknik ortaöğretimin okullaşma oranının %47 olması ile bu okullara öğretmen yetiştiren okul ve bölümler (özellikle yeni kurulan okullar) desteklenmelidir. Bu durumda, III.Endüstriyel eğitim projelerinin uygulanmasını hızlandırmak. Finansman kaynağının bir kısmı ayrılmalı ve öğretim ücreti en az Mühendislik Fakültesi öğretim ücreti düzeyine yükseltilmelidir (MEŞ, 1999).

- Merkezi ve Mahalli İdareler Milli Eğitim Bakanlığı'na ait taşınmazları değerlendirmek ve buradan elde edilen geliri eğitim hizmetlerinde kullanmak.
- Özelleştirme kapsamında eğitime uygun gayrimenkuller eğitim kurumlarına bedelsiz tahsis edilmelidir (Millî Talim ve Terbiye Kurulu, 2006).

2.2.1.4.Okul Öncesi Eğitimi ile İlgili Alınan Kararlar

XVI. Millî Eğitim Şurası'nda maalesef ne raporlarda ne görüşmelerde ne de kararlar da okul öncesi eğitime değinilmemiştir. Bu durum XIV. Millî Eğitim Şurası'ndan soran okul öncesi eğitim için duraksama dönemi olarak değerlendirilebilir (Büyükkarcı, 2012).

2.2.2.Genel sonuç ve Uygulamalar

21 temel üniversite olmak üzere 15 temel üniversite kurulmuş ve üniversite sayısı 74'e yükselmiştir. Kolej, kolej, kolej ve meslek okullarının sayısı 1.492'ye yükseldi. Mesleki ve teknik eğitimde okullaşma oranı 1995-96 öğretim yılında %23.4, 1999-2000 öğretim yılında ise %22.8'dir. Yetersiz öğretmen sayısı ve dengesiz dağılım nedeniyle çıkarılan personel standardizasyonuna ilişkin düzenlemeler hayata geçirilmiştir. Yeni eğitim teknolojilerinin kullanımı ve yaygınlaştırılması konusunda gerekli ilerleme sağlanamamıştır. Herkes için eğitim ve öğretim olanağı sağlayan bir ortam bulmaktan yola çıkarak, yükseköğretime geçişin yığılmasını önlemek, eğitim fırsat eşitliğini sağlamak ve etkin bir rehberlik sistemi kurmak yeterli değildir (Büyükkarcı, 2012).

Mesleki ve teknik eğitim ile sanayi arasındaki işbirliği tam anlamıyla hayata geçirilememiştir. Özel eğitim okullarının sayısı artırılmamış ve mevcut okullar kaynaştırma eğitimine geçişte yetersiz ilerleme kaydetmiştir. Özel eğitime ihtiyacı olan üstün yetenekli çocuklara uygun eğitim ortamı iyi hazırlanmamıştır. Mesleki ve teknik eğitim planlanan hedeflerin gerisinde kalmakta, işgücü piyasası özelliklerine ve çeşitliliğine sahip mesleki eğitim projelerinin geliştirilmesi yetersiz kalmaktadır. 1996-99 yıllarında tam zamanlı yıllık eğitim projesi çerçevesinde toplam 118.128 öğrenciye eğitim imkânı sağlanmıştır. Eğitim sisteminden ayrılan çocukların çıraklık eğitimine dahil edilmesini sağlamak mümkün değildir. Yükseköğretim kurumları bürokratik ve merkezi yapılardan kurtulamamaktadır. Okullar arası rekabet oluşturulamıyor. Üniversitelerin ve fakültelerin gücü artırılmaz. Fakülte, personel ve araştırma görevlilerinin bilimsel bağımsızlığı ve okul-işletme işbirliği tam olarak sağlanamamaktadır (Büyükkarcı, 2012).

2.2.3.Okul Öncesi Eğitimi ile İlgili Sonuç ve Uygulamalar

16. Okul öncesi eğitim Millî Eğitim Komisyonu'nda yer almadığından bu dönemde yapılan uygulamalarla sınırlıdır. Okul öncesi eğitimin okullaşma oranı 1999-2000 yıllarında %9,8, 2000-2005 yıllarında ise "Sekizinci Beş Yıllık Plan"da (SBYKP) %25 olarak belirlenmiştir. SBYKP, okul öncesi eğitimi de kapsamakta olup, okul öncesi eğitim hizmeti veren kurumlar arasındaki farklılıkları ortadan kaldıracak standartlar geliştirmeye karar vermiş ve okul öncesi dönemde toplum temelli, ahlaki ve manevi eğitim sağlamak için yazılı, sözlü ve görsel eğitim planları geliştirmeye karar vermiştir. -okul dönemi. Ayrıca sosyal psikolojinin erken yaşta oluşması ve psikolojik gelişimi nedeniyle okul öncesi eğitimin yaygınlaştırılmasına karar verildi. 2004 yılında İl Millî Eğitim Müdürlüğü ile kamu ve özel kuruluşların sponsorluğunda yapılan işbirliği sonucunda hayata geçirilen mobil anaokulu uygulaması, devam etmekte ve yaygınlaşmaktadır. AÇEV işbirliği ile yürütülen "Okul Öncesi Aile-Çocuk

Eğitimi Projesi”nin pilot uygulaması İstanbul'da başlatılmış ve 2000-2001 eğitim öğretim yılı için Ankara, İzmir, Samsun ve Gaziantep illeri projeye dahil edilmiştir (Büyükkarcı, 2012).

2.3. 2009-2011- 2020-2021 Yılları Arasında Gerçekleşen Milli Eğitim Şuraları

2.3.1. Hedefler

- Öğretmenlerin yaşam koşullarını ve meslek durumlarını denetlemek, sorunlara çözüm bulmak, eğitim ortamlarını düzenlemek, ilk ve orta öğretimi daha sağlıklı hale getirmek,
- Eğitimin başından sonuna kadar psikolojik danışma hizmetlerinden yararlanmaları için insanları yönlendirmeye çalışmak,
- Spor, sanat ve beceri eğitimine gereken önemin verilmesinin sağlanması belirlenmiştir.

2.3.2. Gündem

Gündemin başlığı "Eğitim Vizyonu 2023

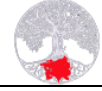
- Öğretmen yetiştirme, istihdam ve mesleki gelişim,
- Eğitim ortamı, kurum kültürü ve okul liderliği,
- Orta öğretime erişimi sağlamak için ilk ve orta öğretimi güçlendirmek,
- Spor, sanat, beceri ve değerler eğitimi,
- Psikolojik danışma rehberlik ve rehberlik olarak tanımlanır.

2.3.3. Alınan Kararlar

- Öğretmenlerin ihtiyaçlarının planlanması ve öğretmenlerin ihtiyaçlarına göre yetiştirilmesi için MEB-YÖK işbirliği geliştirilmelidir.
- Formasyon eğitimi veren kolejlerde mesleki derslerin yanı sıra genel kültür ve alan dersleri de amaca yönelik olmalıdır.
- Öğretmen yetiştirme, bir öğretim veya eğitim üniversitesi kurmak için okul kuruluşunun ilk aşamalarında gerçekleştirilmelidir.
- Adayların öğretmenlik uygulaması, öğretim yılı boyunca öğretmen ve öğretmenlerin rehberliğinde gerçekleştirilmelidir.
- Düzenlemeler Türkiye Milli Öğretmen Yetiştirme Kurulu tarafından yapılmalı ve YÖK Milli Eğitim Bakanlığı'ndan bağımsız olmalıdır.
- Öğretim üyesi alım sınavında mesleki bilgi ve genel kültürün yanı sıra alanla ilgili sorular da sorulmalıdır.
- Tüm öğretmenler kadroya atanmalı, sözleşmeli ders, ücretli ders, yedek ders vb. derslere izin verilmemektedir.
- Öğretmenler okulda daha fazla zaman geçirmeye teşvik edilmelidir.
- Öğretmen adayları iletişim becerilerine yetkin ve başarılı bir şekilde hakim olmalıdır.
- Öğretmen yetiştiren kurumlar denklik araştırmasını yeniden başlatmalıdır.
- Öğretmenlik zor bir meslek olduğu için mesleki zorluk artırılmalı ve istenildiğinde erken emeklilik sağlanmalıdır.
- İlkokul birinci, ikinci ve üçüncü sınıf müdürleri dördüncü ve beşinci sınıflarda ders vermelidir.
- Öğretmenlerin dağılımındaki dengesizliği düzeltmek için teşvik edici tedbirler alınmalıdır.
- İl ve ilçelerin Milli Eğitim Bürosunda görev yapan yönetici ve eğitim müfettişleri beş yıllık çalışma döngüsüne göre rotasyona tabi tutulmalıdır (MEB, 2012).
- Zorunlu haller dışında yılda bir kez öğretmenler atanmalıdır.
- Öğretmen adayları derslere tek başına katılmamalı, görece olarak okuldaki tek öğretmen olarak başlamalıdır.
- Öğretmen ve idarecilerin ekonomik durumlarının iyileştirilmesi için her yıl Kasım ayında maaş ikramiyeleri ödenmelidir.

- İşbaşı eğitimi verenlerin en az lisansüstü eğitim almış olmaları gerekmektedir. • Usta öğretmenlere uzman öğretmen, doktora derecesine sahip olanlara başöğretmen unvanı verilir.
- Derslere devam eden öğretmenlerin "çoklu sınıf öğretimi ve yönetimi" konusunda iş başında eğitim almalarını sağlayın.
- Eğitim ortamını etkin bir şekilde düzenlemek için psikoloji, biyoloji, ekoloji, mühendislik, mimarlık, teknoloji ve ekonomiden yararlanılmalıdır (MEB, 2012).
- Okullar, öğrencileri duygusal ve bilişsel becerilerini kullanmaya aktif olarak teşvik etmelidir.
- Öğrencilerin etkinliklerini gösterebilecekleri köşeler olmalıdır.
- Okulda öğrencilerin bir şeyler koyabilecekleri yerler olmalıdır.
- Öğrenci yemek alanının temizliğine ve standartlarına dikkat ediniz.
- Okul inşaat projeleri bölgelere ve ihtiyaçlara göre tasarlanmalıdır.
- Yurtlarda ve okullarda aile sıcaklığı sağlanmalıdır.
- Okulda günlük ve haftalık özel etkinlikler düzenlenerek ortak kültürel değerler güçlendirilmelidir.
- Öğretmenler ve öğrenciler kültürel farklılıklara karşı duyarlılık geliştirmelidir.
- Okul yöneticilerinin atanmasında kadın yönetici sayısının artırılmasına yönelik teşvikler sağlanmalıdır.
- Müfredat reformu ve eğitimsel gelişimin uygulamaya yansıtılabilmesi için öğretmenlerin sürekli mesleki gelişimlerinde okul temelli modelin uygulanması ve mesleki gelişim faaliyetlerine katılımın her öğretmenin hakkı ve sorumluluğu olarak görülmesi, velilerin bilgilendirilmesi için eğitim planları uygulanmalıdır. Müfredat değişikliklerinin ve eğitimsel gelişimin bildirilmesi (MEB, 2012).
- İlk ve orta öğretimde öğretmen eğitimi ikili eğitimle başlamalıdır.
- Öğrenciler ve veliler okulun karar alma sürecine daha fazla dahil olmalıdır.
- 500 kişiden fazla olan okullara sağlık personeli görevlendirilmelidir.
- Engelli öğrencilere eğitim veren okullar tüm illerde yaygınlaştırılmalı, öğrencilerin okula gitmesini kolaylaştıracak ulaşım sistemleri uygulanmalı ve okullarda öğle yemeği sağlanmalıdır.
- Öğretim elemanlarının etkili olabilmeleri için sorumlulukları yeniden düzenlenmelidir.
- Eğitim kurumlarının inşaat, teçhizat ve tüm masrafları bütçe imkânlarına göre il düzeyinde ihtisaslaşmış idari birimler, belediyeler ve köy tüzel kişilikleri tarafından karşılanmalıdır (MEB, 2012).
- Öğretmen yetiştiren öğrenci kontenjanlarından, merkezi sınav sisteminden geçerek öğretmen yetiştiren ortaokul çocuklarının, velileri ilgili okul türünün yerleşim yerinde çalışıp çalışmadığına bakılmaksızın düzenlenir (MEB, 2012).
- Tüm dersler Türkçe öğretilmelidir.
- Halk eğitim merkezlerinde sanat eğitimi ve spor bilgi ve becerilerinin kazandırılması için daha fazla kurs açılmalıdır.
- Ulusal ve uluslararası yarışmalarda başarılı olan öğrencilere resmi ve özel ortaöğretim ve yükseköğretime geçişte ek puan, kontenjan veya burs verilmelidir (MEB, 2012)
- Beden eğitimi derslerine ve fiziksel aktivite derslerine katılmalarını engelleyebilecek sağlık sorunları için zorunlu kapsamlı sağlık kontrolleri düzenlenmelidir.
- İlköğretim görsel sanatlar, beden eğitimi ve müzik derslerinde not yerine "yeterli" ve "geliştirilebilir" ifadeleri kullanılmalıdır.
- Yönlendirmede psikometrik araçlar kullanılmalıdır.

- Psikolojik ve rehberlik alanında, üniversitelerin destek verdiği kültürümüze özgü psikolojik ölçme araçları geliştirecek “ulusal test geliştirme” veya “ulusal ölçme ve değerlendirme” olarak isimlendirebilecek akademik ve bağımsız bir birim kurulmalıdır.

2.3.4. Okul Öncesi Eğitimi ile İlgili Alınan Kararlar

- Öğretmenliğin profesyonel bir meslek olduğu gerçeğinden hareketle okul öncesi eğitim ve İngilizce öğretimi uzaktan veya açık öğretim yoluyla yapılmaktadır. Öğretmenlerin alanda yetiştirilmesine izin verilmemelidir (MEB, 2012).
- Okul öncesi eğitim alanında öğretmen sayısının yetersiz olması nedeniyle üniversiteler, 1416 sayılı Kanun'un içeriğine uygun olarak yurt dışına gidecek öğretmen ve öğrencilerin yetiştirilmesine ağırlık vermelidir.
- Branş öğretmenleri okul öncesi eğitimden başlayarak spor, müzik ve görsel sanatlar derslerine katılmalı ve uygun düzenlemeleri yapmalıdır.
- Anaokullarını iptal etmek, bağımsız anaokullarının sayısını artırmak veya anaokulları ve diğer bölümlerin kullanım alanlarını bu yaş grubunun özelliklerine göre düzenlemek (MEB, 2012).
- Zorunlu eğitim öğrencilerinin yaş grubu ve bireysel farklılıkları göz önünde bulundurularak 13 yıl, 1 yıl okul öncesi eğitim, 4 yıl temel eğitim, 4 yıl ortaöğretim, oryantasyon ve hazırlık, 4 yıl ortaöğretim olarak düzenlenmelidir. Eğitim, böylece öğrencilerin farklı ortamlarda çalışma fırsatı bulabilmeleri için eğitim alın (MEB, 2012)
- 222 sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanunu'nun 76(b) Maddesi, ilköğretime ayrılan özel idari bütçenin yüzde 40'ı ile yüzde 40'ının okul öncesi eğitim, ilköğretim ve ortaöğretim sporlarının ihtiyaçları için kullanılmasına izin vermektedir. faaliyetler (MEB, 2012).
- Değerler eğitimine okul öncesi eğitiminde başlanarak yaygın eğitimi de dahil edecek şekilde eğitim ve öğretimin her kademesinde yer verilmelidir.
- Eğitim sisteminde yönlendirme hizmetleri okul öncesi eğitimden yükseköğretime kadar bütün eğitim kademelerinde etkili olmalıdır.

2.3.5. Genel Sonuç ve Uygulamalar

Okullarda öğrenci ve veli istekleri daha etkin hale gelmeye başlamış olup velilerle görüşmeler, etkinlikleri paylaşımlar artmıştır. Beden eğitimi ve spor etkinliklerine katılımlarda genel sağlık kontrolü olmamıştır. Mezun öğretmen sayısı çok fazla olmasına rağmen göreve alım yeterli olmamıştır. Öğretmenlerin göreve alınması için eğitim alanı, genel kültür ve genel yetenek soruları içeren Kamu Personeli Seçme Sınavı (KPSS) geçerli hale gelmiştir. Tüm öğretmenler kadroya geçirilememiş, sözleşmeli, ücretli ve vekil ayrımı devam etmiştir. Aday öğretmenlerin ilk yılında derse tek girmemeleri istenirken bu uygulama son bulmayıp aday öğretmenler adaylıkları kalkmadan tek olarak derse girmeye devam etmişlerdir (MEB, 2012).

Mezun olan öğretmen fazlalığından dolayı formasyon eğitimi kaldırılmış fakat çok geçmeden bu karardan dönülüp bu eğitime devam edilmiştir... Aday öğretmenlerin bir okula “tek öğretmen olarak aranmaması” kararlar arasında yer alırken bu karar uygulamaya konulamamıştır. Birçok aday okula tek öğretmen olarak atanmıştır. “1, 2 ve 3. Sınıflara sınıf öğretmeni, 4 ve 5. Sınıflara branş öğretmeni girmesi” kararı tam olarak uygulanamasa da ilerleyen tarihlerde 1, 2, 3 ve 4. Sınıflara sınıf öğretmeni, 5. Ve sonraki sınıflarda branş öğretmenleri girmiştir. Okul müdürlerine 5 yılda bir rotasyon getirilmiştir. “öğretmenlik mesleğinin yıpratıcı olmasından dolayı isteğe bağlı emekli olma hakkı verilmesi” kararı uygulanamamıştır (MEB, 2012).

Öğretmen atamaları yılda sadece bir kez atama ile sınırlı kalmıştır. “Öğretmenlere Kasım ayında bir maaş ikramiye verilmesi” kararı uygulamaya dökülemedi. Sınıflarda öğrencilerin etkinliklerini sergileyebilecekleri köşeler oluşturulmuştur. Fakat tüm okullarda

çocukların eşyalarını koyabileceği alanlar oluşturulamamıştır. Öğrenci fazlalığı ve bina yetersizliğinden dolayı ikili eğitime son verilememiştir. Eğitim; 4 yıl temel eğitim, 4 yıl ortaöğretime hazırlık ve 4 yıl ortaöğretim şeklini almıştır (MEB, 2012).

2.3.6.Okul Öncesi ile İlgili Sonuç ve Uygulamalar

Bağımsız anaokullarının sayısı artırılarak ana sınıflar kaldırılmalı” kararı uygulanamamış ve ana sınıfı uygulamasına devam edilmiştir. Okul öncesi eğitimde de rehberlik hizmetlerinde faydalanma sağlanmıştır. Okul öncesi eğitime ilgi artmıştır. 2009- 2010 eğitim-öğretim yılında 32 ilde zorunlu okul öncesi eğitimle ilgili pilot uygulaması yapılmış ve bölgesel pilot uygulamayla Türkiye’deki okul öncesi eğitimde %33 olan okullaşma %39’a yükselmiştir. 2010-2011 eğitim-öğretim yılında zorunlu okul öncesi eğitim ile ilgi pilot uygulamasına 25 il daha katılmak istenip okul öncesi eğitimi okullaşma oranını %70’e çıkarmak hedeflenmiştir. Okul öncesi ile ayrıntılı bilgiler “2010-2011 Yılı Okul Öncesi Eğitimine Ait İstatistikler” adlı tabloda verilmiştir (Bkz. Ekler) XVIII. Milli Eğitim Şurası gösteriyor ki okul öncesi eğitim Türkiye’de istenilen noktaya ulaşmaya başlamış olup aynı zamanda benimsenmiş ve ortak zorunlu hale gelmesi istenmektedir.

2.4. 2020-2021 Yılları Arasında Gerçekleşen Milli Eğitim Şuraları

Evrensel okul öncesi eğitim Beş yaşındaki çocukların eğitim oranını kısa sürede %100'e çıkarmak için gerekli maddi, manevi ve maddi imkanlar sağlanmalıdır. Ayrıca 3-4 yaş arası çocukların eğitim olanakları artırılmalıdır. Erken çocukluk eğitimi ve bakım hizmetlerinin daha erken yaşta (0-3 yaş) kapsamlı, kapsayıcı ve bütünlük bir şekilde sunulması için çaba gösterilmelidir. Okul öncesi eğitim kurumları, okul öncesi öğretmenliği alanında lisans derecesine sahip okul öncesi öğretmenleri istihdam edecektir. Öğrenci sayısı ne olursa olsun, okul öncesi öğretmenlerinin yanı sıra okul psikolojik danışmanları, çocuk gelişim uzmanları, destek eğitimcileri/usta eğitimciler, güvenlik ve asistanlar da istihdam edilmelidir. <https://ttkb.meb.gov.tr/www/gecmisten-gunumuze-mill-egitim-sralari/icerik/328>

Farklı modeller (hareketli öğretmen sınıfı, gezici sınıf, ulaşım merkezi anaokulu, yaz eğitimi, otobüs eğitimi, aile eğitimi, toplum erken müdahale modeli, gezici anaokulu vb.) kendi standartları oluşturularak kullanılmalıdır. Okul öncesi eğitime geçebilecek yerler (okul binaları, sağlık ocakları, belediye binaları vb.) varsa, yerinde eğitim ulaşım eğitimine göre öncelik verilmelidir. Hayırseverlerin desteğinin esas olarak okul öncesi eğitim alanına yönelik olması teşvik edilmeye değer. Her ilin eğitim kurumlarının, başta okul öncesi eğitim kurumlarının inşaat, onarım, bakım ve temizlik ihtiyaçları olmak üzere, her ildeki kaynakların oranına göre geliştirilmesi kolay arazi tahsis etmesini sağlamak. Okul öncesi eğitim alın. Coğrafi, bölgesel ve sosyo-ekonomik düzey dikkate alınarak okul öncesi eğitimin önemi ve eğitim olanaklarına erişim (kamu reklamları vb.) konusunda farkındalık araştırmaları artırılmalı ve bilgi üretimi ile aileler desteklenmelidir. Bu konudaki materyaller İşletme ve kurumlar ile özel kurumlardaki anaokulları, anaokulları ve diğer kurumların Milli Eğitim Bakanlığınca belirlenen standartlara göre açılmasını, denetlenmesini ve denetlenmesini sağlar. <https://ttkb.meb.gov.tr/www/gecmisten-gunumuze-mill-egitim-sralari/icerik/328>

Okul-aile işbirliği modelinin okul öncesi eğitimde geliştirilmesini ve uygulanmasını sağlamak, aileleri desteklemek ve aile eğitimini yaygınlaştırmak. Okul öncesi eğitimin yaygınlaştırılması hem niceliği hem de niteliği dikkate alınmalıdır. Bu kapsamda okul öncesi eğitim kurumlarının öğretim materyalleri, dersler, derslikler ve ders dışı ortam ve personel kalite standartları güncellenmeli ve genişletilmelidir. Din, ahlak ve değerler eğitimi okul öncesi

eğitim müfredatında çocuğun gelişim düzeyi dikkate alınarak yer almalıdır.
<https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/1675803>

2.4.1.Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetlerinin İyileştirilmesi

- 37-78 ay özel eğitime ihtiyacı olan öğrenciler, kaynaştırma ve kaynaştırma ağırlıklı olarak eğitime katılmalı ve gerekli önlemleri almalıdır.
- Özel eğitimin önemi ve özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin eğitim alma hakları konusunda kamuoyunu bilinçlendirme çalışmaları yaygınlaştırılmalı ve ayrımcılık yasağı ihlalleriyle mücadele için gerekli tedbirler alınmalıdır.
- Eğitim ortamının tamamında verilen hizmetler ağırlıklı olarak özel eğitime ihtiyaç duyan öğrencilere destek eğitim odaları sağlamak olup, evrensel tasarım ilkeleri gözetilmeli ve materyaller zenginleştirilmelidir. Kaynaştırma eğitim hizmetlerinden yararlanan öğrencilerin öğretim ihtiyaçlarına göre destek hizmetleri geliştirilmeli ve bu amaca dayalı olarak özel eğitim hizmetleri oluşturulmalıdır.
- Ulaşım hizmetleri engelli öğrencilerin ihtiyaçlarına göre servis araçları ve uygun personel ile donatılmalıdır.
- Rehberlik ve psikolojik danışma hizmetlerinin erişilebilirliğini artırmak için uygun hizmet alanlarında alternatif destek modelleri (mobil RAM, teknik ürünler vb.) yaygınlaştırılmalıdır.
- Kronik hastalığı olan ve kronik hastalığı olan öğrenciler için gerçek zamanlı uzaktan eğitim de dahil olmak üzere karma (hibrit) eğitim modelleri geliştirilmelidir.
<https://ttkb.meb.gov.tr/www/gecmisten-gunumuze-mill-egitim-sralari/icerik/328>
- Kaynaştırma/bütünleştirme yoluyla eğitim alan özel eğitim ihtiyacı olan tüm öğrencilere gerektiğinde destek eğitimcileri ve/veya koordinatörler atanması için araştırmalar yapılmalıdır.
- Kamu kurum ve kuruluşları, yerel yönetimler, sivil toplum kuruluşları ve özel sektör ile sürdürülebilir işbirlikleri ile özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin gelişimini desteklemek ve milli, manevi, ahlaki, insani ve kültürel değerleri kazandırmak için projeler geliştirilmelidir; Toplum, kültür, sanat, spor vb. Aktiviteyi arttırmalı
- Rehberlik hizmetleri tüm eğitim kademelerinde ve kademelerde güçlendirilmelidir. Bu durumda tüm okul kademeleri için en az bir (1) öğretim elemanı/psikolojik danışman belirlemesi yapılmalı ve sınıf öğretimi her sınıf için haftalık müfredatta yer almalıdır. Bu hizmetlere yönelik tanıtım ve bilgilendirme faaliyetleri artırılmalıdır.
- Ebeveynler, okul yönetimi, öğretmenler, danışmanlar/psikolojik danışmanlar ve diğer uzmanlarla (okulda ve/veya aile gereksinimlerinde) çalışmalıdır.
- Üstün yetenekli öğrencilerin okul ortamında bol müfredat desteği almaları sağlanmalıdır.
- Özel eğitime ihtiyacı olan bireyler için mesleki eğitimdeki yetenek ve becerileri dikkate alınarak istihdam araştırması yapılmalıdır. Bu amaçla çeşitli istihdam modellerinin yaygınlaştırılması için işbirliği yapılmalıdır.
- Yetenekli öğrencileri belirlemek için yaratıcılık ve/veya üretkenlik becerileri değerlendirme sürecine dahil edilmelidir.
- Öğretim elemanlarının/psikolojik danışmanların psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerini uzaktan verebilmeleri için araştırmalar yapılmalıdır.
- Rehberlik ve psikolojik danışma hizmetlerinin yürütülmesinde milli kültürümüz, medeniyetimiz ve evrensel değerlerimiz dikkate alınmalıdır.
<https://ttkb.meb.gov.tr/www/gecmisten-gunumuze-mill-egitim-sralari/icerik/328>

- Özel eğitim ve rehabilitasyon merkezlerinin nüfus, ulaşım vb. Standartlar dikkate alınarak belirli merkezlerde yoğunlaşmasının engellenmesi sağlanmalı, kurumların bulunmadığı yerleşim yerlerinde açılması teşvik edilmelidir.
- Özel eğitim, rehberlik ve psikolojik danışma hizmetlerine ilişkin uluslararası sözleşmelere uygun olarak gerekli yasal düzenlemeler yapılmalıdır.
- Eğitim ve sosyal iletişim sürecinde çocukların olumsuz etkilerden ve zararlı alışkanlıklardan arındırılması için güvenli eğitim ve iletişim anlayışı geliştirilmeli ve bu kapsamda eğitim programları sunulmalıdır.
- Çocuk Koruma Kanunu kapsamında bildirimde bulunan kamu personeli yasal işlemlerde desteklenmelidir.
- Çocuğun yaşı ve gelişim özellikleri dikkate alınarak bağımlılık faktörlerine yönelik eğitim içerikleri hazırlanmalıdır.

2.4.2. Mesleki Eğitimde İnsan Kaynağının Güçlendirilmesi

- Mesleki ve teknik eğitimin kalitesini artırmak ve öğretmenlerin mesleki gelişimlerini desteklemek için yerli ve yabancı paydaşlarla işbirliği içinde bölüm mükemmellik merkezi oluşturulmalıdır.
- Mesleki ve teknik orta öğretimdeki atölye ve laboratuvar öğretmenlerine ihtiyaç duyulduğunda yakın alanlara katılabilmeleri için kariyer geliştirme olanakları sağlanmalıdır.
- Özel eğitime ihtiyaç duyan kaynaştırma öğrencilerinin beceri eğitimi ve kurumsal staj olanaklarından tam anlamıyla yararlanabilmeleri için teşvikler benimsenmelidir. <https://meslegimhayatim.meb.gov.tr/haber/mesleki-egitimde-arge-donemi>
- Meslek lisesinden mezun olan bir öğrencinin beceri eğitimi/stajı yaptığı bir şirkette istihdam edilmesi durumunda, ilgili şirkete vergi ve SGK prim indirimi veya muafiyeti gibi teşvikler uygulanmalıdır.
- Ortaöğretim öğrencilerinin yurt dışına staj yapmaları için maddi destek sağlamak.
- Okul personeli, iş güvenliği kapsamında iş kazası ekonomik sorumluluk sigortası yaptırmalıdır.
- Mesleki ve teknik ortaöğretim kurumlarında öğrenim gören öğrenciler tüm sigorta branşlarına dahil edilmeli ve emeklilik sürelerine dahil edilmelidir.
- Mezun takip sistemi geliştirilmeli ve çalıştırılmalıdır.
- Öğretmenlerin mesleki ve teknik eğitime yönelik ihtiyaçlarını karşılamak üzere sınırlı sayıda mesleki ve teknik eğitim kurumu oluşturulmalıdır. Mesleki eğitimin itibarını artırmak
- Okul öncesi eğitimden yükseköğretime kadar tüm öğrencilerin potansiyeline göre kariyer planlamasına dayalı bir kariyer tanıtım faaliyet modeli geliştirilmeli ve uygulanmalıdır.
- Mesleki ve teknik eğitimin özendirilmesi için başta başarılı öğrenciler olmak üzere tüm öğrencilere yönelik burs ve diğer imkanlar artırılmalıdır.
- Meslek liselerinin kitle iletişim araçlarıyla tanıtımı yapılmalı, başarılı meslek liselerini öne çıkaracak faaliyetler başlatılmalıdır. <https://meslegimhayatim.meb.gov.tr/haber/mesleki-egitimde-arge-donemi>

3. SONUÇ

1939-2011 tarihleri arasında 18 adet Milli Eğitim Şurası gerçekleştirilmiştir. Bu şuralar eğitim öğretimin tüm alanlarıyla ilgili olmuştur. Çalışmamızda eğitimin ne yöne doğru gittiğini

anlamak amaçlı diğer konularda da alınan kararların bir kısmına da yer verilmiş olup bizim asıl olarak araştırmasını yapmaya çalıştığımız “okul öncesi eğitimi” alanında 1953, 1981, 1982, 1988, 1993, 1996, 2006, 2010- 2018- -2020-2021 yılında yapılan V. , X. , XI. , XII. , XIV. , XV. , XVII. ve XVIII. şuralarda okul öncesi eğitiminde önemli kararlar alınmış ve raporlar sunulmuştur. Bu şuraların taranması ve bazı diğer yayınlardan elde edilen sonuçlar maddeler halinde aşağıda verilmektedir:

- Anaokulların öğretmen yetiştirmek için yurtdışına eleman gönderilmesi,
- Anaokulu öğretmenlerinin ileride kadroya geçmesi halinde haklarının korunması,
- Özel anaokullarının teşvik etme amaçlı birtakım vergilerden muaf tutulması,
- Anasınıflarının zamanla zorunlu hale getirilmesi,
- Okul öncesi eğitimi gören çocukların gelişimini izlemek için ‘ Öğrenci Gelişme Dosyası’ geliştirilmesi,
- Temel eğitim okullarında birer yıllık anasınıfları açılması,
- Okul öncesi eğitim kurumlarına öğretmen sağlamada kaynakların değerlendirilmesi,
- Fırsat eşitliğini sağlamada farklılıkları ortadan kaldırmak adına sınavlar yapılması,
- Anasınıfı öğretmenleri için el kitapları hazırlanması,
- Okul öncesi eğitimin ve anasınıflarının kırsal yörelerde Türkçe eğitime ağırlık verecek şekilde yaygınlaşması,
- Okul kurumlarındaki öğretmen, yönetici ve uzman personelin hizmet içi eğitimden geçmesi sonuçları elde edilmiştir. Bu maddelerde gösteriyor ki okul öncesi eğitimi Türkiye de önem kazanmış ve hala da üzerinde çalışmalar yapılan ve buna ihtiyaç duyan bir alandır.

REFERENCES

- Adalı, C. (2018). *Okullarda İngilizce Öğretiminde Karşılaşılan Sorunlar (Denizli İli Çivril İlçe Örneği)*. Tezsiz Yüksek Lisans Projesi. Pamukkale Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Denizli.
- Akyüz, Y. (1996). *Anaokullarının Türkiye’de Kuruluş ve Gelişim Tarihi*, Milli Eğitim, S.132, 7-13.
- Akyüz, Y. (2004). *Anaokullarının Osmanlıda İlk Programları ve Ders Uygulamaları ile ‘Yaratıcı Drama’nın İlk İzleri*. Bilim ve Aklın Aydınlığında Eğitim, S.51, 19-24.
- Akyüz, Y. (2006). *Türk Eğitim Tarihi M.Ö. 1000-M.S.2006* (10. Baskı). Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Atalay, F. (2011). *Eğitim Paraya Endeksli*. Cumhuriyet Gazetesi s. 6.
- Balcı, s. (2006). *Osmanlı Devleti’nde Tercümanlık Ve Bab-I Ali Tercüme Odası*. Doktora Tezi. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Balıkcı, F. (2003). *Okul Öncesi Eğitim. Dönem sonu Ödevi*. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Büyükkarcı, A. (2012). *Milli Eğitim Şuralarında Okul Öncesi Eğitimi İle İlgili Alınan Kararlar*. Yüksek Lisans Tezi. Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya
- Çelebi, D. (2006). Türkiye’de Anadili Eğitimi ve Yabancı Dil Öğretimi. *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 21 (2), 285-307.
- Çetintaş, B ve Genç, A. (2001). Eğitim Reformu Sonrası Anadolu Liselerinde Yabancı Dil Öğretimi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 20, 51 - 56.

- Dağ, Ö. (2013). *Milli Eğitim Şuralarında İlköğretim. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi*. Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Bolu.
- Demircan, Ö. (1988). *Dünden bugüne Türkiye 'de yabancı dil*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Demirel, Ö. (2003). *Yabancı Dil Öğretimi*. İstanbul: Pegem Yayıncılık.
- Demiryürek, M. (2013). *Türkiye 'de Yabancı Dil Olarak Fransızca Öğretiminin Tarihi Gelişimi Üzerine Bir Değerlendirme (1891-1928)*. Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 28 (1), 130 - 140.
- Deniz, M. (2001). *Milli Eğitim Şuralarının Tarihçesi Ve Eğitim Politikalarına Etkileri. Yüksek Lisans Tezi*. Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Isparta.
- Efendioğlu, N. (2013). *Milli Eğitim Şuralarında Din Eğitimi. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi*. Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Rize.
- Eriş, S. (2006). *1961-1987 Yılları Arasında Gerçekleştirilen Milli Eğitim Şuraları Ve Alınan Kararların Uygulamaları. Yüksek Lisans Tezi*. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Klein, W. (1984). *Zweitspracherwerb: Eine Einführung*. Königstein/TS: Athenäum.
- Milli Eğitim Bakanlığı (2010). 18. Milli Eğitim Şurası. http://ttkb.meb.gov.tr/18_sura.aspx, Erişim Tarihi: 13.05.2012
- Milli Eğitim Bakanlığı (Mayıs, 2010). 18. Milli Eğitim Şurası.
- Milli eğitim Bakanlığı Strateji Geliştirme Başkanlığı. Milli Eğitim İstatistikleri 2010-2011. http://sgb.meb.gov.tr/istatistik/meb_istatistikleri_orgun_egitim_2010_2011.pdf, Erişim Tarihi 20.03.2012.
- Milli Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı Şura Genel Sekreterliği (2006).
- Milli Eğitim Şuraları (1921-2006). Ankara.
- Milli Eğitim Şuraları (1939-1993). (1995). Ankara: Milli Eğitim Basımevi.
- Milli Eğitim Şuraları (1939-1993). (1995). Ankara: Milli Eğitim Basımevi.
- Özkan, S. H. (2017). Osmanlı Devleti'nde Eğitim Dili ve Yabancı Dil Meselesi. *Eğitime Bakış Eğitim-Öğretim ve Bilim Araştırma Dergisi* (39), s. 53 - 58.
- Soydan, T ve Tuncel, M. (2013). Osmanlı'da İlk Yenileşme Döneminde Eğitimin Kurumsal ve Yönetimsel Yapısının Oluşumu ve Gelişimi. *Milli Eğitim Dergisi*, 42(198), 110-126.
- Suna, Y ve Durmuşçelebi, M. (2013). Türkiye'de Yabancı Dil Öğrenme-Öğretme Problemine İlişkin Yapılan Çalışmaların Derlemesi. *OPUS Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 3 (5), 31-48. Retrieved from <http://dergipark.org.tr/opus/issue/22693/242282>
- Şentürk, A. (2012). Harf İnkılâbının Yapılışı ve Uygulanışında Basının Rolü. *SDÜ Fen Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 26, 27 - 44.
- Şişman, A. (2004), *Tanzimat Döneminde Fransa 'ya Gönderilen Osmanlı Öğrencileri (1839- 1876)*, Ankara: Türk Tarih Kurumu
- <https://meslegimhayatim.meb.gov.tr/haber/mesleki-egitimde-arge-donemi>
- <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/1675803>
- <https://ttkb.meb.gov.tr/www/gecmisten-gunumuze-mill-egitim-sralari/icerik/328>